

Rada školy
Základná škola s materskou školou
[redacted]
predsedníčka
Vývojová č. 228
851 10 Bratislava

Váš list číslo/zo dňa
16.10.2019

Naše číslo
[redacted]

Vybavuje/linka
[redacted]

Bratislava
16.01.2020

Upovedomenie o výsledkoch vybavenia podnetu

Vážená pani Schusterová,

Kancelárii verejného ochrancu práv bol dňa 16. októbra 2019 doručený **Váš podnet** (ďalej len „podávateľia“), ktorým namietate porušovanie práv maloletých detí a ich rodičov všeobecne záväzným nariadením mestskej časti Bratislava-Rusovce (ďalej len „mestská časť“) č. 1/2019 o výške príspevku v školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Bratislava-Rusovce (ďalej len „VZN č. 1/2019“).

Po preskúmaní Vášho podnetu, namietanej právnej úpravy a zabezpečených podkladov som dospela k názoru, že Váš podnet je v časti dôvodný, a

- čl. 4 ods. 2 písm. c) a ods. 4 VZN č. 1/2019 sú v rozpore s ust. § 140 ods. 10 školského zákona, ako aj s čl. 13 ods. 1 písm. b) v spojení právom na vzdelanie podľa čl. 42 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,
- čl. 4 ods. 1 v spojení s časťou 1 a časťou 2 prílohy č. 1 VZN č. 1/2019 je v rozpore s ust. § 142a školského zákona, ako aj s právom na vzdelanie podľa čl. 42 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

V nadväznosti na vyššie uvedené zistenia som v súlade s ust. § 21 ods. 1 zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv (ďalej len „zákon o verejnom ochrancovi práv“) požiadala mestskú časť Bratislava-Rusovce o zmenu VZN č. 1/2019 a jeho uvedenie do súladu s dotknutými právnymi predpismi. A to tak, že:

- dôjde k úprave formulácie čl. 4 ods. 2 písm. c) a ods. 4 VZN č. 1/2019 tak, aby k zvýšeniu príspevku zákonného zástupcu mohlo dôjsť len zmenou VZN, alebo tak, že bude upravený konkrétny vzorec zvyšovania príspevku zákonného zástupcu v závislosti od zvyšovania režijných nákladov, ako aj spôsob ich zverejňovania,

- dôjde k úprave formulácie čl. 4 ods. 1 v spojení s časťou 1 a 2 VZN č. 1/2019 tak, aby boli v súlade so spôsobom odpočítavania dotácie na stravu predpokladaným ust. § 142a školského zákona (táto má byť odpočítaná od príspevku zákonného zástupcu na stravu, nie od celkových nákladov mestskej časti).

Súčasne som podľa ust. § 17 ods. 2 písm. e) zákona o verejnom ochrancovi práv **požiadala o prerokovanie mojich zistení na najbližšom zasadnutí zastupiteľstva.**

Vo zvyšnej časti som sa s Vaším podnetom nestotožnila. Bližšie odôvodnenie mojich záverov nájdete v prílohe tohto upovedomenia.

Čo sa týka Vami nastolenej otázky (či zákonným zástupcom vznikajú alebo môžu vzniknúť nejaké finančné nároky v súvislosti s mojimi zisteniami týkajúcimi sa VZN č. 1/2019) si dovoľujem dať do Vašej pozornosti skutočnosť, že verejný ochranca práv môže v zmysle svojej zákonnej a ústavnej pôsobnosti posudzovať len rozhodnutia, postupy a nečinnosť orgánov verejnej správy týkajúce sa výkonu verejnej správy (ust. § 1 písm. a) zákona o verejnom ochrancovi práv), prípadne konať v prípadoch, ak všeobecne záväzné právne predpisy porušujú základné práva a slobody fyzických a právnických osôb (ust. § 21 zákona o verejnom ochrancovi práv). Potenciálne nároky zákonných zástupcov voči stravovacím zariadeniam v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti majú podľa môjho názoru charakter súkromnoprávných nárokov. Posudzovanie súkromnoprávných nárokov však nespadá do mojej pôsobnosti, ale do pôsobnosti civilných súdov (ust. § 3 a nasl. zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok). Preto tieto otázky nemôžem posudzovať a ani ich definitívne zodpovedať.

V tejto súvislosti som však upozornila mestskú časť, že existuje aj taká alternatíva výkladu dotknutých právnych predpisov, podľa ktorej by zákonní zástupcovia aj podľa aktuálne platného a účinného VZN č. 1/2019 mali platiť menej, resp. dotácia na stravu by mala byť odpočítavaná od konečnej, určenej výšky príspevku zákonného zástupcu na stravu podľa dotknutého VZN (bližšie odôvodnenie v prílohe). Súčasne som mestskú časť vyzvala, aby tieto skutočnosti a závery z nich vyplývajúce dôsledne zvážila.

O vyššie uvedení skutočnostiach Vás upovedomujem.

Vážim si dôveru, s ktorou ste sa na mňa obrátili.

S pozdravom

prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD.
verejná ochrankyňa práv

Príloha

Kópia podnetu na zmenu všeobecne záväzného právneho predpisu zo dňa 15. januára 2020 spolu s prílohami

Mestská časť Bratislava-Rusovce
PhDr. Lucia Tuleková Henčelová, PhD.
starostka
Vývojová 8
851 10 Bratislava

Váš list číslo/zo dňa

06.12.2019

Naše číslo

3823/2019/VOP
3718/2019/VOP

Vybavuje/linka

Bratislava

15.01.2020

Podnet na zmenu všeobecne záväzného právneho predpisu

Vážená pani starostka,

Kancelárii verejného ochrancu práv bol dňa 7. októbra 2019 doručený [redacted] podávateľky [redacted] a podnet Rady školy, Základná škola s materskou školou, sídlom Vývojová 228, 851 10 Bratislava (ďalej len „podávateľia“), ktorým namietajú porušovanie práv maloletých detí a ich rodičov všeobecne záväzným nariadením mestskej časti Bratislava-Rusovce (ďalej len „mestská časť“) č. 1/2019 o výške príspevku v školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Bratislava-Rusovce (ďalej len „VZN č. 1/2019“).

Po preskúmaní podnetov podávateľov, namietanej právnej úpravy a zabezpečených podkladov som dospela k názoru, že podnet podávateľov je v časti dôvodný.

I.

Postup pri preskúmaní podnetu a skutkové zistenia

Z doručených podnetov vyplýva, že podávatelia vnímajú neústavnosť a nezákonnosť VZN č. 1/2019 najmä v tom, že:

- toto VZN nezohľadňuje dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom (ďalej len „dotácia na stravu“) podľa ust. § 4 ods. 3 a nasl. zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „zákon o dotáciách“),
- stanovená výška príspevku rodičov na čiastočnú úhradu nákladov na stravovanie detí a žiakov v zariadeniach školského stravovania v zriaďovateľskej pôsobnosti

mestskej časti je príliš vysoká a nezodpovedá reálnym nákladom – najmä režijným nákladom, ktoré mestská časť vynakladá na zabezpečenie stravovania.

Po preštudovaní doručených podnetov som preskúmala VZN č. 1/2019 a zistila som nasledovné:

- z čl. 4 ods. 1 predmetného VZN vyplýva, že „*rodič uhrádza príspevok za čiastočnú úhradu nákladov vo výške aktuálnych nákladov na nákup potravín podľa vekových kategórií stravníkov... zvýšený o časť režijných nákladov na výrobu a výdaj jedál a nápojov, a to v závislosti od výšky dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa, poskytovanej Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR... Výška príspevku je uvedená v prílohe č. 1 tohto VZN*“,
- z časti 1 prílohy č. 1 k VZN č. 1/2019 som zistila, že príspevok rodiča na dieťa materskej školy predstavuje spolu 1,89 eura/deň a z tabuľky obsahujúcej rozpis výdavkov a príspevkov na jednotlivé typy jedál som zistila, že mestská časť odpočítala poskytnutú dotáciu na stravu od svojich režijných nákladov a až následne stanovila úhradu rodiča (porovnanie režijných nákladov hradených z rozpočtu mestskej časti a hradených rodičom v prípade detí v materskej škole s a bez dotácie),
- z časti 2 prílohy č. 1 k VZN č. 1/2019 som zistila, že príspevok rodiča žiaka 1.-4. ročníka základnej školy na stravu (obedy) predstavuje 1,35 eura, pričom dotácia bola opätovne odpočítaná ešte pred stanovením výšky úhrady rodiča za stravu žiaka z režijných nákladov mestskej časti,
- z časti 2 prílohy č. 1 k VZN č. 1/2019 som zistila, že príspevok rodiča žiaka 5.-9. ročníka základnej školy na stravu (obedy) predstavuje 1,44 eura, pričom dotácia bola opätovne odpočítaná ešte pred stanovením výšky úhrady rodiča za stravu žiaka z režijných nákladov mestskej časti,
- z čl. 4 ods. 2 písm. c) VZN č. 1/2019 vyplýva, že „*výška poplatku za režijné náklady bude podliehať každoročnému prehodnocovaniu*“,
- z čl. 4 ods. 4 VZN č. 1/2019 vyplýva, že „*zriaďovateľ môže zvýšiť minimálnu výšku režijných nákladov na základe reálnych nákladov na činnosť školskej jedálne*“.

Rovnako som vykonala prieskum výšky príspevkov rodičov na čiastočnú úhradu nákladov na stravovanie detí a žiakov v zariadeniach školského stravovania v zriaďovateľskej pôsobnosti jednotlivých mestských častí Bratislavy (príloha č. 1; ďalej len „príspevky zákonných zástupcov na stravovanie“). **Zistila som** (zohľadňujúc odoberanie 20 obedov/jedál v mesiaci), **že príspevok zákonných zástupcov na stravovanie žiakov 1. až 9. ročníka základnej školy v zariadeniach školského stravovania v zriaďovateľskej pôsobnosti v mestskej časti je najvyšší v Bratislave** a druhý najvyšší čo sa týka detí v poslednom ročníku materskej školy.

V nadväznosti na vyššie uvedené zistenia som si vyžiadala stanovisko mestskej časti, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVaR“) a Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „MŠVVaŠ“).

Dňa 11. decembra 2019 mi bolo doručené stanovisko mestskej časti, podľa ktorého „výpočet v podnete Rady školy nie je správny a takisto tvrdenie, že dotácia nebola odpočítaná nie je pravdivé. Správny výpočet pre všetky kategórie je zohľadnený vo VZN č. 01/2019 a pri všetkých dotknutých kategóriách jedál bola dotácia 1,20 € odpočítaná od celkových výdavkov (nákladov) na jedno jedlo.“

Mestská časť mi tiež zaslala podrobný rozpis výdavkov zahrnutých do režijných nákladov/výdavkov spojených s prevádzkou školského stravovacieho zariadenia a prípravou jedla. Celkové režijné náklady mestskej časti v roku 2018/2019 pritom predstavujú 236 416,20 eur, z toho najväčšie položky tvoria náklady na mzdy a odvody zamestnancov (172 500,- eur), energie (31 300,- eur), všeobecný materiál (príbory, riady, drobné vybavenie kuchyne, umývacie prostriedky a pod. vo výške 7 504,- eur) a všeobecné služby (opravy, revízie a údržba strojov, dezinfekcia priestorov, maľovanie a pod. vo výške 15 940,- eur). Po rozpočtaní týchto nákladov na počet odoberaných jedál a ich roztriedení podľa druhu odoberaného jedla boli režijné náklady na 1 jedlo v MŠ vo výške 6,25 eura, na 1 obed v ZŠ vo výške 2,25 eura. Nezistila som žiadne skutočnosti, ktoré by spochybňovali hodnovernosť údajov poskytnutých mestskou časťou. Súčasne upozorňujem, že nemám pôsobnosť vykonávať kontrolu účtovníctva a jeho vedenia v mestskej časti.

Na osobnom stretnutí so zástupcami mestskej časti táto zotrvala na svojom stanovisku zo dňa 11. decembra 2019 a súčasne uviedla, že mestská časť, na rozdiel od iných mestských častí v Bratislave, nepristúpila k zásadnému zvýšeniu príspevkov zákonných zástupcov na čiastočnú úhradu nákladov za pobyt dieťaťa v materskej škole. Z rozpočtu mestskej časti tak idú značné finančné prostriedky na školstvo, materské školy a stravovanie detí, pričom mestská časť nedokáže tieto náklady znášať bez zvýšenia príspevkov rodičov tak, aby nedošlo k ohrozeniu plnenia ďalších úloh mestskej časti.

Dňa 3. januára 2020 mi bolo doručené stanovisko MŠVVaŠ, podľa ktorého z prílohy č. 1 VZN č. 1/2019 „vyplýva, že dotácia bola síce odpočítaná, ale nie tak, ako to vyžaduje zákon, pretože mestská časť Bratislava-Rusovce odpočítala dotáciu od celkovej sumy, t. j. nie od príspevku zákonného zástupcu.

Vzhľadom na uvedené správny postup mestskej časti Bratislava-Rusovce mal byť taký, že základom výpočtu je časť „MŠ nižšie ročníky“, t. j. príspevok od zákonného zástupcu sa vpočíta ako by dotácia nebola poskytnutá až následne sa odpočíta dotácia, ale už priamo od príspevku zákonného zástupcu, t. j.:

$7,79 \text{ eur (celková suma)} - 5,90 \text{ eur (príspevok mestskej časti)} = 1,89 \text{ eur} - 1,20 \text{ eur (dotácia)} = 0,69 \text{ eur (príspevok zákonného zástupcu)}.$

Zároveň uvádzame, že príspevok mestskej časti, v časti „režijná časť výdavkov hradená z rozpočtu MČ“ má byť rovnaká aj v časti „MŠ 1 rok pred školskou dochádzkou“, a to 5,90 eur.“

Rovnako by mala mestská časť postupovať aj v prípade žiakov ZŠ.

II. Aplikovateľná právna úprava

Podľa čl. 42 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky:

„1) Každý má právo na vzdelanie. Školská dochádzka je povinná. Jej dĺžku po vekových hraniciach ustanoví zákon.

2) Občania majú právo na bezplatné vzdelanie v základných školách a stredných školách, podľa schopností občana a možností spoločnosti aj na vysokých školách.“

Ust. § 4 ods. 4 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení:

„Ak zákon pri úprave pôsobnosti obce neustanovuje, že ide o výkon prenesenej pôsobnosti štátnej správy, platí, že ide o výkon samosprávnej pôsobnosti obce.“

Ust. § 6 ods. 2 písm. e) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o štátnej správe v školstve“):

„Obec pri výkone samosprávy zriaďuje všeobecne záväzným nariadením a zrušuje podľa siete e) zariadenia školského stravovania pre žiakov základných škôl a pre deti materských škôl...“

Ust. § 6 ods. 8 písm. a) zákona o štátnej správe v školstve:

„Obec vo veciach výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom, ďalej a) kontroluje dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti výchovy a vzdelávania s výnimkou kontroly podľa §13 a v oblasti školského stravovania...“

Ust. § 6 ods. 15 zákona o štátnej správe v školstve:

„Obec zabezpečuje podmienky na stravovanie detí a žiakov vo všetkých školách a školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom.“

Ust. § 139 ods. 1 a 2 školský zákon:

„1) Zariadenia školského stravovania zabezpečujú školské stravovanie. Zariadenia školského stravovania sa zriaďujú na výrobu, konzumáciu a odbyt jedál a nápojov.

2) Zariadenia školského stravovania sú:

a) školská jedáleň,

b) výdajná školská jedáleň.“

Ust. § 140 ods. 9 a 10 školského zákona:

„9) Školská jedáleň, ktorej zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj, poskytuje stravovanie deťom a žiakom za čiastočnú úhradu nákladov, ktoré uhrádza zákonný zástupca vo výške nákladov na nákup potravín podľa vekových kategórií stravníkov

v nadväznosti na odporúčané výživové dávky. Zákonný zástupca prispieva na úhradu režijných nákladov, ak tak určí zriaďovateľ.

10) Výšku príspevku na čiastočnú úhradu nákladov, výšku príspevku na režijné náklady a podmienky úhrady v školskej jedálni, ktorej zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj, určí zriaďovateľ všeobecne záväzným nariadením.“

Ust. § 142a školského zákona:

„Zriaďovateľ je povinný znížiť úhradu zákonného zástupcu dieťaťa v zariadení školského stravovania o dotáciu poskytnutú podľa osobitného predpisu.“

Ust. § 4 ods. 3 zákona o dotáciách:

„Dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa možno poskytnúť na zabezpečenie obeda a iného jedla (ďalej len „strava“) v materskej škole a v základnej škole na každé dieťa, ktoré navštevuje

a) posledný ročník materskej školy alebo základnú školu,

b) materskú školu, okrem dieťaťa navštevujúceho posledný ročník materskej školy, a žije v domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo ktorej príjem je najviac vo výške životného minima,

c) materskú školu, ak v materskej škole, okrem dieťaťa navštevujúceho posledný ročník materskej školy, je najmenej 50 % detí z domácností, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi.“

Ust. § 4 ods. 6 zákona o dotáciách:

„Dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa sa poskytuje v sume 1,20 eura za každý deň, v ktorom sa dieťa zúčastnilo výchovno-vzdelávacej činnosti v materskej škole alebo vyučovania v základnej škole a odobralo stravu. Ak dieťa neodobralo stravu z dôvodu, že zriaďovateľ nezabezpečil diétne jedlo podľa osobitného predpisu dieťaťa, u ktorého podľa posúdenia ošetrojúceho lekára zdravotný stav vyžaduje osobitné stravovanie, poskytnutú dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa, zriaďovateľ vyplatí rodičovi dieťaťa alebo fyzickej osobe, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti rozhodnutím súdu.“

III.

Právne posúdenie VZN č. 1/2019

Verejný ochranca práv je ústavným orgánom, ktorý sa ako nezávislý orgán podieľa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej správy, ak sú tieto v rozpore s právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu. Ak pri výkone svojej činnosti verejný ochranca práv zistí skutočnosť nasvedčujúcu tomu, že všeobecne záväzný právny predpis porušuje

základné práva a slobody fyzických a právnických osôb môže podať podnet na jeho zmenu alebo zrušenie príslušnému orgánu, prípadne iniciovať konanie o zrušení tohto predpisu pred Ústavným súdom Slovenskej republiky v súlade s čl. 125 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

V súlade s už uvedenou pôsobnosťou verejného ochrancu práv a jeho kompetenciami podľa ust. § 1 písm. a) a ust. § 21 a nasl. zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv (ďalej len „zákon o verejnom ochrancovi práv“) som preskúmala podnet podávateľov v ním požadovanom rozsahu. Skúmala som teda, či dochádza VZN č. 1/2019 k porušovaniu práv fyzických a právnických osôb v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky (najmä vo vzťahu k určenej výške úhrady, spôsobu jej určenia a spôsobu zohľadnenia dotácie na stravu).

Vychádzajúc z čl. 42 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky konštatujem, že každý má právo na vzdelanie. Ústavodarca nevymedzuje, čo všetko možno zaradiť pod pojem vzdelanie. Výslovne len zakotvuje povinnú školskú dochádzku v rozsahu ustanovenom zákonom a právo na bezplatné vzdelanie na základných, stredných školách a podľa schopností osoby a možností spoločnosti aj na vysokých školách. Platí pritom, že domáhať sa práva na vzdelanie možno len v medziach zákonov, ktoré toto právo vykonávajú (čl. 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky).

Čo všetko možno zaradiť pod pojem vzdelanie a proces vzdelávania bližšie objasňuje zákonodarca vo vykonávacom zákone – školskom zákone. Vzdelávanie je cielene organizovaný a realizovaný proces výchovného a vzdelávacieho pôsobenia a učenia zameraného na rozvoj dieťaťa alebo žiaka v súlade s jeho predpokladmi a podnetmi, ktoré stimulujú jeho vlastnú snahu stať sa harmonickou osobnosťou (ust. § 2 písm. g) školského zákona). Osobitnou stránkou vzdelávania je výchova, ktorú chápeme ako komplexný proces učenia a socializácie zameraný na dieťa alebo žiaka s cieľom rozvíjať jeho osobnosť po stránke telesnej a duševnej (ust. § 2 písm. f) školského zákona). Výchova, resp. vzdelávanie ako také je cieľným procesom, pričom jedným zo základných cieľov výchovy a vzdelávania je naučiť dieťa, žiaka „*sa kontrolovať a regulovať svoje správanie, starať sa a chrániť svoje zdravie vrátane zdravej výživy a životné prostredie a rešpektovať všeľudské etické hodnoty*“ (ust. § 4 písm. j) školského zákona). Tento cieľ vzdelávania je zabezpečovaný aj prostredníctvom zabezpečovania školského stravovania. Inými slovami, **školské stravovanie je súčasťou výchovy dieťaťa či žiaka k stravovacím návykom a k zdravému, vyváženému stravovaniu**. Takéto chápanie školského stravovania potvrdzuje aj zákonodarca, ktorý v ust. § 4 ods. 3 zákona o dotáciách priznáva dotáciu na „*podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa*“.

Zhrňujúc vyššie uvedené možno konštatovať, že výchova k stravovaniu v zariadeniach školského stravovania je súčasťou výchovného a vzdelávacieho procesu a patrí, v medziach školského zákona, do rozsahu ústavného práva na vzdelanie. Preto porušením zákonných ustanovení týkajúcich sa školského stravovania môže dôjsť k porušeniu práva na vzdelanie.

Vo svojej činnosti opakovane poukazujem na to, že poplatkovú povinnosť vnímam ako obmedzenie prístupu k výkonu súvisiaceho práva, v tomto prípade má charakter obmedzenia prístupu k vzdelaniu.¹ Keďže Ústava Slovenskej republiky a ani iné medzinárodné záväzky Slovenskej republiky negarantujú bezplatnosť stravovania v materských a základných školách, **príslušné orgány majú veľkú mieru voľnej úvahy, ako v súlade s vnútroštátnym právom nastavia poplatkovú povinnosť za poskytnuté stravovanie.** Pri nastavovaní poplatkovej povinnosti však musia príslušné orgány rešpektovať nielen zákonné limity, ale aj tie ústavné (napr. zákaz diskriminácie, ochrana podstaty ústavných práv a pod.).

Podľa ust. § 140 ods. 9 a 10 školského zákona školská jedáleň zriadená orgánom územnej samosprávy poskytuje stravovanie deťom a žiakom za čiastočnú úhradu nákladov vo výške nákladov na nákup potravín podľa vekových kategórií stravníkov. Finančné pásma na nákup potravín na jedno jedlo podľa vekových kategórií stravníkov určuje MŠVVaŠ. Zákonný zástupca prispieva aj na úhradu režijných nákladov len vtedy, ak tak určí zriaďovateľ, pričom výšku príspevku zákonného zástupcu na úhradu režijných nákladov zákonodarca inak nelimituje. Platí však, že musí ísť o „príspevok“ zákonného zástupcu na úhradu režijných nákladov, nie o celkovú úhradu vzniknutých režijných nákladov. Výšku príspevku na čiastočnú úhradu nákladov, výšku príspevku na režijné náklady a podmienky úhrady v školskej jedálni, ktorej zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj, určuje zriaďovateľ všeobecne záväzným nariadením.

Keďže zákonodarca neustanovuje inak, určenie výšky príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu nákladov na stravovanie formou všeobecne záväzného nariadenia a zabezpečovanie školského stravovania je výkonom územnej samosprávy podľa ust. § 4 ods. 4 zákona o obecnom zriadení v spojení s § 140 ods. 10 školského zákona a § 6 ods. 2 písm. e) a ods. 15 zákona o štátnej správe v školstve.

Z čl. 4 ods. 1 VZN č. 1/2019 vyplýva, že mestská časť určila príspevok rodiča tak, že bude zahrňovať nielen výšku aktuálnych nákladov na nákup potravín, ale aj určenú časť režijných nákladov na výrobu a výdaj jedál. Z prílohy č. 1 k danému VZN je zrejmé, že mestská časť rešpektovala pri určení výšky príspevku aktuálne finančné pásma MŠVVaŠ na nákup potravín na jedno jedlo podľa vekových kategórií stravníkov s účinnosťou od 1. septembra 2019 a určila časť režijných nákladov na výrobu a výdaj jedál, ktoré je povinný uhrádzať zákonný zástupca dieťaťa, resp. žiaka. Pri určení výšky príspevku zákonného zástupcu na stravu mestská časť rešpektovala zákonný limit, resp. rešpektovala, že ide len o „príspevok“ zákonného zástupcu. K porušeniu tohto zákonného limitu by mohlo dôjsť napr. v prípade, ak by mestská časť určila zákonným zástupcom povinnosť znášať celkové režijné náklady spojené s výrobou a výdajom jedál (režijné náklady by predstavovali 6,25 eura za jedlo v MŠ, 2,25 eura v ZŠ), prípadne, ak by výška príspevku zákonných zástupcov vzniknuté režijné náklady presahovala. V tomto prípade naďalej platí, že väčšinu režijných nákladov znáša samotná mestská časť a uhrádza ju zo svojho rozpočtu. Pri tomto

¹ Obdobne tiež upovedomenie o výsledkoch vybavenia podnetu vo veci príspevku na čiastočnú úhradu výdavkov za pobyt dieťaťa v materskej škole v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Bratislava-Petržalka č. 2912/2019/VOP zo dňa 18. septembra 2019.

konštatovaní vychádzam z údajov predložených mestskou časťou, o ktorých pravdivosti som nemala dôvodnú pochybnosť.

Z hľadiska určovania výšky príspevku zákonného zástupcu na stravu si však dovoľujem upozorniť na čl. 4 ods. 2 písm. c) a ods. 4 VZN č. 1/2019, podľa ktorých výška poplatku za režijné náklady bude podliehať každoročnému prehodnocovaniu a zriaďovateľ si vyhradil právo zvyšovať minimálnu výšku režijných nákladov. Tu dávam do pozornosti práve ust. § 140 ods. 10 školského zákona, podľa ktorého **je zriaďovateľ školskej jedálne, v tomto prípade mestská časť, povinný upraviť výšku príspevku na režijné náklady všeobecne záväzným nariadením. Od tejto formy sa zriaďovatelia nemôžu odchýliť.**

Vyššie uvedená zákonná norma neurčuje, akým spôsobom má zriaďovateľ výšku príspevku zákonného zástupcu na stravovanie určiť. Je teda na úvahe zriaďovateľa, či tak urobí určením presnej sumy alebo vymedzením vzorca, na základe ktorého si môže zákonný zástupca presne vypočítať svoju úhradu. Cieľom predmetného ustanovenia je garantovať stabilitu právnych vzťahov (teda výšky príspevku) a znemožniť svojvoľné zvyšovanie takejto úhrady. V rozpore s touto právnou úpravou bude preto taký postup, pri ktorom bude dochádzať k určovaniu výšky príspevku alebo k zvyšovaniu tohto príspevku inak, ako formou všeobecne záväzného nariadenia alebo v rozpore so spôsobom určeným všeobecne záväzným nariadením.

Dávam tiež do pozornosti, že povinnosti (vrátane poplatkovej či príspevkovej povinnosti) možno v súlade s čl. 13 ods. 1 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd. Ústava Slovenskej republiky neumožňuje ukladať povinnosti (ani poplatkové povinnosti) fyzickým osobám v rozpore so zákonom, a to ani formou interného predpisu či iného riadiaceho, zákonom nepredpokladaného, aktu.

Po preskúmaní VZN č. 1/2019 konštatujem, že toto neupravuje vzorec výpočtu príspevkov zákonných zástupcov na stravu ani vzorec jeho zvýšenia, ale upravuje presnú čiastku tohto poplatku. **Preto čl. 4 ods. 2 písm. c) a ods. 4 VZN č. 1/2019, ktoré umožňujú zriaďovateľovi aj inou formou ako všeobecne záväzným nariadením (napr. interným aktom) zvýšiť výšku príspevku zákonných zástupcov na stravu v časti úhrady za režijné náklady spojené s výrobou a výdajom stravy, bez schválenia miestnym zastupiteľstvom, sú podľa môjho názoru v rozpore s čl. 13 ods. 1 písm. b) v spojení s čl. 42 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v rozpore s ust. § 140 ods. 10 školského zákona.**

Určenie výšky príspevku zákonného zástupcu na stravu vo VZN č. 1/2019 som posudzovala aj v kontexte dotácie na stravu. Tá je upravená ust. § 4 ods. 3 zákona o dotáciách, na ktoré nadväzuje ust. § 142a školského zákona, podľa ktorého je zriaďovateľ povinný znížiť úhradu zákonného zástupcu dieťaťa či žiaka o poskytnutú dotáciu.

Podľa dôvodovej správy je účelom dotácie na stravu podpora výchovy k stravovacím návykom dieťaťa pre širší okruh detí, odstránenie sociálnych bariér a rozdielov medzi deťmi pri poskytovaní stravy, zlepšenie stravovacích návykov detí, ako aj „*finančné odbremenenie zákonných zástupcov detí od úhrady za stravu.*“ Účelom dotácie na stravu je teda aj odbremenenie finančnej záťaže zákonných zástupcov v spojení so stravovaním v školských stravovacích zariadeniach. Naopak účelom dotácie na stravu nie je komplexné riešenie

financovania stravovania v stravovacích zariadeniach a ani prenos zodpovednosti (alebo jej časti) za financovanie stravovania v stravovacích zariadeniach zo samosprávy na štát. Hoci možno mať výhrady k takémuto čiastkovému a chaotickému prístupu zákonodarcu k otázke stravovania žiakov a detí v školských stravovacích zariadeniach, takto nastavený systém je potrebné rešpektovať.

Už uvedené chápanie dotácie na stravu potvrdzuje aj mechanizmus jej zohľadnenia pri určovaní výšky príspevku zákonného zástupcu na stravu. Zákonodarca totiž v ust. § 142a školského zákona upravil špeciálny postup, podľa ktorého je zriaďovateľ povinný znížiť o poskytnutú dotáciu príspevok zákonného zástupcu na stravu. Predmetná **právna úprava neumožňuje zriaďovateľovi odpočítať poskytnutú dotáciu na stravu od svojich nákladov** (od celkových nákladov na zabezpečenie školského stravovania vrátane režijných nákladov) **bez toho, aby došlo ku skutočnému zníženiu určeného príspevku zákonného zástupcu na stravu.** Takéto chápanie ust. § 142a školského zákona potvrdzuje samotná dôvodová správa, podľa ktorej:

„Upravuje sa povinnosť zriaďovateľa znížiť úhradu zákonnému zástupcovi dieťaťa v zariadení školského stravovania o sumu poskytnutej dotácie na dieťa podľa čl. I. Cieľom tejto úpravy je zabezpečenie, aby došlo k naplneniu celkového cieľa návrhu zákona, a to predovšetkým zníženie finančného zaťaženia zákonných zástupcov detí od úhrady za stravu.“

Reflektujúc tento stav a špecifický účel dotácie na stravu je preto zriaďovateľ povinný najskôr (i) všeobecne záväzným nariadením určiť príspevok zákonného zástupcu na stravu a (ii) následne tento príspevok znížiť o poskytnutú dotáciu. Za rozporný s ust. § 142a školského zákona je potrebné považovať taký postup, keď zriaďovateľ vôbec nereflektuje poskytnutú dotáciu na stravu pri určovaní výšky príspevku zákonného zástupcu na stravu, ale aj taký postup, ak zriaďovateľ o poskytnutú dotáciu zníži len svoje náklady, avšak nezníži samotný príspevok zákonného zástupcu na stravu.

S ohľadom na vyššie uvedené preto konštatujem, že mestská časť postupovala pri formulovaní VZN č. 1/2019 nesprávne, keď poskytnutú dotáciu na stravu v rozpore s jej účelom odpočítala od svojich celkových nákladov bez toho, aby ju odpočítala od určeného príspevku zákonného zástupcu. Tento nedostatok sa prejavil v čl. 4 ods. 1 VZN č. 1/2019, kde nie je výslovne uvedené, že príspevok zákonného zástupcu sa zníži o poskytnutú dotáciu a prejavil sa tiež v prílohe č. 1, z ktorej je zrejmé, že poskytnutá dotácia nie je odpočítavaná od výslednej sumy na úhradu pre zákonného zástupcu a ani od výšky stravnej jednotky a režijnej časti výdavkov hradenej zákonnými zástupcami, ale od režijnej časti výdavkov hradenej z rozpočtu mestskej časti. S ohľadom na vyššie uvedené preto konštatujem, že čl. 4 ods. 1 v spojení s časťou 1 a časťou 2 prílohy č. 1 VZN č. 1/2019 je v rozpore s ust. § 142a školského zákona, a teda aj s čl. 42 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Pri preskúvaní namietaného VZN č. 1/2019 som neposudzovala a ani som nemohla posudzovať vhodnosť či správnosť určenej výšky príspevkov zákonných zástupcov na stravovanie detí a žiakov. Zastávam právny názor, že určenie konkrétnej výšky príspevku zákonného zástupcu na stravovanie (za predpokladu rešpektovania zákonných a ústavných

limitov) je politickou otázkou, o ktorej je oprávnené rozhodnúť výlučne obecné, resp. mestské (miestne) zastupiteľstvo. Verejný ochranca práv ako nezávislý orgán ochrany práv nemôže byť prostriedkom na presadenie politických záujmov. Takéto záujmy môžu fyzické a právnické osoby presadzovať zákonom a ústavou predpokladaným spôsobom (politickými nástrojmi), napr. prostredníctvom volieb, zhromaždení či petícií.

Počas môjho konania v predmetnej veci bola nastolená otázka, či zákonným zástupcom vznikajú alebo môžu vznikať nejaké finančné nároky v súvislosti s mojimi zisteniami týkajúcimi sa VZN č. 1/2019. Dovoľujem si opätovne zdôrazniť, že verejný ochranca práv môže v zmysle svojej zákonnej a ústavnej pôsobnosti posudzovať len rozhodnutia, postupy a nečinnosť orgánov verejnej správy týkajúce sa výkonu verejnej správy (ust. § 1 písm. a) zákona o verejnom ochrancovi práv), prípadne konať v prípadoch, ak všeobecne záväzné právne predpisy porušujú základné práva a slobody fyzických a právnických osôb (ust. § 21 zákona o verejnom ochrancovi práva). **Potenciálne nároky zákonných zástupcov voči stravovacím zariadeniam v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti** (prípadne proti samotnej mestskej časti) môžu mať podľa môjho názoru charakter bezdôvodného obohatenia (ust. § 451 ods. 1 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník) alebo charakter zodpovednosti za škodu pri výkone verejnej moci (ust. § 1 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov). Ide teda o súkromnoprávne nároky, ktorých posudzovanie nespadá do mojej pôsobnosti, ale do pôsobnosti civilných súdov (ust. § 3 a nasl. zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok). Preto tieto otázky **nemôžem posudzovať a ani definitívne zodpovedať**.

Nad rámec uvedeného dávam do Vašej pozornosti fakt, že za situácie, ak všeobecne záväzný právny predpis umožňuje viacero spôsobov výkladu, tak je povinnosťou orgánov aplikácie práva uprednostniť ten výklad, ktorý je v súlade s normami vyššej právnej sily.²

Aj v predmetnom prípade je možné zvažovať viacero variantov výkladu. Možno totiž brať do úvahy skutočnosť, že VZN č. 1/2019 v žiadnom svojom ustanovení nevylučuje a bližšie ani nešpecifikuje aplikáciu ust. § 142a školského zákona. Nemožno tiež opomíňať, že

ust. § 142a školského zákona je priamo aplikovateľnou normou, na ktorej aplikáciu nie je potrebné vykonávanie všeobecne záväzného nariadenia. Pri akceptovaní týchto východiskových myšlienok vo výklade dotknutých právnych predpisov možno dospieť k záveru, že ak zriaďovateľ vo všeobecne záväznom nariadení určil príspevok zákonného zástupcu na stravu, avšak preukázateľne od neho neodpočítal poskytnutú dotáciu (v súlade s jej účelom), túto dotáciu je v súlade s ust. § 142a školského zákona potrebné odpočítavať od výsledného príspevku zákonného zástupcu na stravu. Je pritom nepodstatné, akými úvahami sa riadil zriaďovateľ pri určovaní tohto príspevku a či pred jeho určením odpočítaval v rozpore so zákonom dotáciu od svojich nákladov.

V prípade akceptovania takéhoto výkladu by už aj počas platnosti aktuálneho VZN č. 1/2019 mali platiť zákonní zástupcovia nižší príspevok na stravu a vo vzťahu k rozdielu

² Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 15/98 zo dňa 8. júla 1998, I. ÚS 236/06 zo dňa 28. júna 2007, II. ÚS 142/2015 zo dňa 10. marca 2015 a iné.

medzi skutočne realizovanými úhradami a podľa vyššie uvedeného výkladu vypočítanými úhradami by bolo možné uvažovať o opodstatnenosti nárokov zákonných zástupcov [vzorec výpočtu pre úhradu príspevku na stravu v MŠ by mal byť v takomto prípade vypočítavaný nasledovne: 1,89 eura (príspevok zákonného zástupcu) – 1,20 eura (dotácia) = 0,69 eura (konečná úhrada zákonného zástupcu)].

Tieto skutočnosti a závery z toho vyplývajúce by mala mestská časť dôsledne zvážiť.

IV. Záver

S ohľadom na vyššie uvedené som dospela k záveru, že:

- **čl. 4 ods. 2 písm. c) a ods. 4 VZN č. 1/2019 sú v rozpore s ust. § 140 ods. 10 školského zákona, ako aj s čl. 13 ods. 1 písm. b) v spojení právom na vzdelanie podľa čl. 42 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,**
- **čl. 4 ods. 1 v spojení s časťou 1 a časťou 2 prílohy č. 1 VZN č. 1/2019 je v rozpore s ust. § 142a školského zákona, ako aj s právom na vzdelanie podľa čl. 42 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.**

Preto si Vás dovoľujem v súlade s ust. § 21 ods. 1 zákona o verejnom ochrancovi práv **požiadat' o zmenu VZN č. 1/2019 a jeho uvedenie do súladu s namietanými právnymi predpismi.** A to tak, že:

- **dôjde k úprave formulácie čl. 4 ods. 2 písm. c) a ods. 4 VZN č. 1/2019 tak, aby k zvýšeniu príspevku zákonného zástupcu mohlo dôjsť len zmenou VZN, alebo tak, že bude upravený konkrétny vzorec zvyšovania príspevku zákonného zástupcu v závislosti od zvyšovania režijných nákladov, ako aj spôsob ich zverejňovania,**
- **dôjde k úprave formulácie čl. 4 ods. 1 v spojení s časťou 1 a 2 VZN č. 1/2019 tak, aby boli v súlade so spôsobom odpočítavania dotácie na stravu predpokladaným ust. § 142a školského zákona (táto má byť odpočítaná od príspevku zákonného zástupcu na stravu, nie od celkových nákladov mestskej časti).**

Súčasne Vás podľa ust. § 17 ods. 2 písm. e) zákona o verejnom ochrancovi práv **žiadam o prerokovanie mojich zistení na najbližšom zasadnutí zastupiteľstva.**

Upovedomenie o vykonaných opatreniach očakávam v súlade s ust. § 21 ods. 2 a ust. § 17 ods. 3 zákona o verejnom ochrancovi práv **v lehote 20 dní** odo dňa doručenia tohto podania.

Za Vašu spoluprácu a ústretovosť pri vybavovaní podnetu ďakujem.

S pozdravom

prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD.
verejná ochrankyňa práv

Prílohy:

1. Prehľad príspevkov zákonných zástupcov na stravu v mestských častiach Bratislavy
2. Stanovisko Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky zo dňa 20. decembra 2019

Výtlačok č. 1

Kancelária verejného
ochrancu práv
Grösslingová 35, Bratislava
IČO: 36064041
- 9 -

Prehľad príspevkov zákonných zástupcov na stravu v mestských častiach Bratislavy

V nižšie uvedenej tabuľke je uvedený prehľad aktuálnych príspevkov zákonných zástupcov na stravu za jedno jedlo v mestských častiach Bratislavy pred odpočítaním dotácie na stravu. Stravovacie zariadenia jednotlivých mestských častí sú zaradené do 3. finančného pásma na nákup potravín na jedno jedlo, s výnimkou mestských častí Dúbravka a Lamač

(2. finančné pásmo) a mestskej časti Nové Mesto (1. finančné pásmo). Niektoré mestské časti doplácajú rozdiel medzi poskytnutou dotáciou na stravu a nákladmi na nákup potravín na jedno jedlo (nie však na režijné náklady) z rozpočtu mestskej časti (ide o mestské časti Ružinov a Nové Mesto).

Mestská časť BA	Deti v poslednom ročníku MŠ	Žiaci 1. – 4. ročníka ZŠ	Žiaci 5. – 9. ročníka ZŠ	Osobitné mesačné režijné náklady
Staré Mesto	1,54 €	1,21 €	1,30 €	1,- € za deň/obed
Ružinov	1,54 €	1,21 €	1,30 €	13,- € (sankčný poplatok 20,- €)
Vrakuňa	1,45 €	1,21 €	1,30 €	15,- € (MŠ)/10,- € (ZŠ)
Podunajské Biskupice	1,54 €	1,21 €	1,30 €	10,- €
Nové Mesto	1,37 €	1,08 €	1,16 €	5,- €
Rača	1,54 €	1,21 €	1,30 €	6,- €
Vajnory	1,54 €	1,21 €	1,30 €	5,- €
Karlova Ves	1,54 €	1,21 €	1,30 €	0,5 € (MŠ)/ 0,75 € ZŠ za deň/obed
Dúbravka	1,45 €	1,15 €	1,23 €	10,- €
Lamač	1,45 €	1,15 €	1,23 €	5,- € (MŠ)/ 10,- € (ZŠ)

Devín	--	--	--	--
Devínska Nová Ves	1,54 €	1,21 €	1,30 €	5,- €
Záhorská Bystrica	1,54 €	1,21 €	1,30 €	60% zo stravného na jedno jedlo/deň
Petržalka	1,54 €	1,21 €	1,30 €	0,40 € za deň
Jarovce	1,81 €	1,44 €	1,53 €	0,- €
Rusovce	1,89 €	2,55 €	2,64 €	0,- €
Čunovo	1,54 €	--	--	6,- €

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Martina Lubyová
ministerka

Kancelária verejného ochrancu práv	
Bratislava	
- 2 -	
Dátum:	- 3. 01. 2020
Vybavuje:	
Evid.č.:	Špis č. [REDACTED]
Počet listov:	3 Počet príloh: 0

Bratislava 20. decembra 2019

Číslo: 2019/18947:2-A1810

Vážená pani verejná ochrankyňa práv,

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) ste listom č. [REDACTED], [REDACTED] z 12. novembra 2019 požiadali o predloženie písomného stanoviska vo veci postupu mestskej časti Bratislava-Rusovce pri zohľadňovaní poskytnutej „dotácie na stravu“ vo výslednej výške príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu nákladov za stravovanie dieťaťa resp. žiaka v školskom stravovacom zariadení v jej zriaďovateľskej pôsobnosti.

K jednotlivým otázkam Vám zasielame nasledovné stanovisko.

Podľa § 137 písm. b) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „školský zákon“) medzi školské účelové zariadenia patria aj zariadenia školského stravovania, ktoré sú dva druhy, a to školská jedáleň a výdajná školská jedáleň. Podľa § 139 školského zákona „Zariadenia školského stravovania zabezpečujú školské stravovanie. Zariadenia školského stravovania sa zriaďujú na výrobu, konzumáciu a odbyt jedál a nápojov.“

Podľa § 140 ods. 8 až 10 školského zákona

„(8) Školská jedáleň, ktorej zriaďovateľom je orgán miestnej štátnej správy v školstve, poskytuje stravovanie deťom a žiakom za čiastočnú úhradu nákladov, ktoré uhrádza zákonný zástupca vo výške nákladov na nákup potravín podľa vekových kategórií stravníkov v nadväznosti na odporúčané výživové dávky. Príspevok, ktorý uhrádza zákonný zástupca dieťaťa alebo žiaka vo výške nákladov na nákup potravín podľa vekových kategórií stravníkov, určí riaditeľ školy alebo riaditeľ školského zariadenia. Zákonný zástupca prispieva na úhradu režijných nákladov, ak tak určí riaditeľ školskej jedálne alebo riaditeľ školy, ktorej je školská jedáleň súčasťou, na jedno dieťa alebo jedného žiaka najviac v sume neprevyšujúcej 7,5 % sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa podľa osobitného predpisu.“²⁹⁾

(9) Školská jedáleň, ktorej zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj, poskytuje stravovanie deťom a žiakom za čiastočnú úhradu nákladov, ktoré uhrádza zákonný zástupca vo výške nákladov na nákup potravín podľa vekových kategórií stravníkov v nadväznosti na odporúčané výživové dávky. Zákonný zástupca prispieva na úhradu režijných nákladov, ak tak určí zriaďovateľ.

(10) *Výšku príspevku na čiastočnú úhradu nákladov, výšku príspevku na režijné náklady a podmienky úhrady v školskej jedálni, ktorej zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj, určí zriaďovateľ všeobecne záväzným nariadením.*“. Príspevok na čiastočnú úhradu nákladov sa skladá zo sumy podľa určeného finančného pásma a môže určovať aj výšku režijných nákladov za služby poskytované školskou jedálňou.

Podľa § 142a školského zákona „Zriaďovateľ je povinný znížiť úhradu zákonného zástupcu dieťaťa v zariadení školského stravovania o dotáciu poskytnutú podľa osobitného predpisu, 79a)“. Z dôvodovej správy k príslušnému ustanoveniu z parlamentnej tlačí 1160 uvádzame „Upravuje sa povinnosť zriaďovateľa znížiť úhradu zákonnému zástupcovi dieťaťa v zariadení školského stravovania o sumu poskytnutej dotácie na dieťa podľa čl. I. Cieľom tejto úpravy je zabezpečenie, aby došlo k naplneniu celkového cieľa návrhu zákona, a to predovšetkým zníženie finančného zaťaženia zákonných zástupcov detí od úhrady za stravu.“. Návrh zákona nebol predkladaný ministerstvom, ale išlo o poslanecký návrh zákona, preto z hľadiska výkladu tohto ustanovenia možno vychádzať len z uvedenej dôvodovej správy.

Vzhľadom na uvedené citované ustanovenie príspevok zákonného zástupcu dieťaťa na čiastočnú úhradu nákladov sa má znížiť o výšku poskytnutej dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa podľa § 4 zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dotáciách“) za každý deň, v ktorom sa dieťa zúčastnilo výchovno- vzdelávacieho procesu v materskej škole a bolo mu zabezpečené stravovanie.

Podľa § 4 ods. 3 zákona o dotáciách „Dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa možno poskytnúť na zabezpečenie obeda a iného jedla (ďalej len „strava“) v materskej škole a v základnej škole na každé dieťa, ktoré navštevuje

a) posledný ročník materskej školy alebo základnú školu,

b) materskú školu, okrem dieťaťa navštevujúceho posledný ročník materskej školy, a žije v domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo ktorej príjem je najviac vo výške životného minima,

c) materskú školu, ak v materskej škole, okrem dieťaťa navštevujúceho posledný ročník materskej školy, je najmenej 50 % detí z domácností, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi.“.

Podľa § 4 ods. 6 zákona o dotáciách „Dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa sa poskytuje v sume 1,20 eura za každý deň, v ktorom sa dieťa zúčastnilo výchovno- vzdelávacej činnosti v materskej škole alebo vyučovania v základnej škole a odobralo stravu.“.

V článku 4 všeobecne záväzného nariadenia č. 01/2019 o výške príspevku v školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Bratislava-Rusovce (ďalej len „VZN č. 01/2019“) sa uvádza „Rodič uhrádza príspevok za čiastočnú úhradu nákladov vo výške aktuálnych nákladov na nákup potravín podľa vekových kategórií stravníkov v nadväznosti na odporúčané výživové dávky podľa finančných pásiem Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) zvýšený o časť režijných nákladov na výrobu a výdaj jedál a nápojov, a to v závislosti od výšky dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa, poskytovanej Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVaR SR“). Výška príspevku je uvedená v prílohe č. 1 tohto VZN.“.

Z prílohy k VZN č. 01/2019 možno vyrozumieť, že mestská časť Bratislava-Rusovce pri výpočte príspevku zákonného zástupcu pre dieťa, ktoré navštevuje materskú školu „1 rok pred školskou dochádzkou“ postupovala nasledovne:

$7,79 \text{ eur (celková suma)} - 1,20 \text{ eur (dotácia)} = 6,59 \text{ eur} - 4,70 \text{ eur (príspevok mestskej časti)} = 1,89 \text{ (príspevok zákonného zástupcu)}.$

Z uvedeného vyplýva, že dotácia bola síce odpočítaná, ale nie tak, ako to vyžaduje zákon, pretože mestská časť Bratislava-Rusovce odpočítala dotáciu od celkovej sumy, t.j. **nie od príspevku zákonného zástupcu.**

Vzhľadom na uvedené správny postup mestskej časti Bratislava-Rusovce mal byť taký, že základom výpočtu je časť „MŠ nižšie ročníky“, t.j., príspevok od zákonného zástupcu sa vypočíta, ako by dotácia nebola poskytnutá až následne sa odpočíta dotácia, ale už **priamo od príspevku zákonného zástupcu**, t.j.:

$7,79 \text{ eur (celková suma)} - 5,90 \text{ eur (príspevok mestskej časti)} = 1,89 \text{ eur} - 1,20 \text{ eur (dotácia)} = 0,69 \text{ eur (príspevok zákonného zástupcu)}.$

Zároveň uvádzame, že príspevok mestskej časti, v časti „režijná časť výdavkov hrazená z rozpočtu MČ“ má byť rovnaký aj v časti „MŠ 1 rok pred školskou dochádzkou“, a to 5,90 eur.

Rovnako odporúčame postupovať pri výpočte príspevku zákonného zástupcu podľa § 4 ods. 3 písm. b) a c) zákona o dotáciách a pri výpočte príspevku zákonného zástupcu pre žiaka, ktorý navštevuje základnú školu, a teda že dotácia sa odpočítava nie od celkovej sumy, ale až od sumy príspevku zákonného zástupcu.

S úctou

Vážená pani
Mária Patakyová
verejná ochrankyňa práv
Bratislava